:12

איתמר כהז שמת והניח בז חלל רב חסרא

אמר הבן חייב לפרות את עצמו רבה בר רב

הונא אמר אין יו חייב לפדות את עצמו כל

היכא דמת האב לאחר שלשים "דכולי עלמא

לא פליגי דאין הבן חייב לפדות את עצמו

שהרי זכה אביו בפריונו כי פליגי היכא דמת

האב בתוך שלשים יום רב חסדא אמר יהבן

חייב לפרות את עצמו רהא לא זכה אביו

הבן הבל לפדיונו רבה בר רב הונא אמר אין הבן

חייב לפדות מ עצמו דאמר ליה אתינא מכח

גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדיה תנן

נתגיירה מעוברת בכור לכהן ואמאי לימא ליה

אתינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא

בהדיה שאני עובד כוכבים דלית ליה חיים (3)

יו אמר רבי שמעון יאסיניא אמר רבי שמעון

בן לקיש כהן שמת בתוך שלשים והניח בן

חלל הבן חייב לפרות את עצמו שלא זכה

האב בפריונו מת לאחר שלשים יום אין הבן

חייב לפרות 🔊 עצמו שהרי זכה האב בפריונו:

וכן מי שלא שהתה אחרי בעלה ג' חדשים

וכוֹי: בכור לנחלה הוא דלא הוי הא כפשום

שקיל ואמאי יליזיל לגבי האי ולידחייה ולגבי

האי ולידחייה אמר רבי ירמיה לא נצרכא אלא

לבא אחריו וה"ק בכור לכהן והבא אחריו אין

בכור לנחלה ולכתבו הרשאה להדדי וכי

תימא מתני' שלא בהרשאה הא מוקמינן לה

המן דבהרשאה מסייע ליה לרבי ינאי דא"ר

ינאי יהוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה

זה לזה לא הוכרו יובסוף נתערבו אין כותבין

הרשאה זה לזה: מתני' יאי זהו בכור לנחלה

ולכהן המפלת שפיר מלא מים מלא דם מלא

גנינין המפלת כמין דגים וחגבים שקצים

ורמשים והמפלת ליום ארבעים הבא אחריהם

בכור לנחלה ולכהן ייוצא דופן והבא אחריו

שניהן אינן בכור לא לנחלה ולא לכהן ר"ש

אומר הראשון לנחלה והשני לחמש ס'לעים:

גמ' ראשון לנחלה לא יוילדו לו בעינן לחמש

םלעים נמי לא ²פמר רחם בעינן שני לנחלה

לא יראשית אונו בעינן לחמש סלעים נמי לא

קסבר יובכור לדבר אחד לא הוי בכור רש"א

הראשון לנחלה והשני לחמש סלעים ר"ש

ילמעמיה דאמר ⁴תלד לרבות יוצא דופן והשני

לחמש סלעים קסבר בכור לדבר אחד הוי בכור:

מו א ב מיי פי״ל מהלי

בו א ב תיי פיים מהכי בכורים הלכה יב סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שה סעיף יט: ג [מיי' פייה מהלי נחלות סלכה גן:

הככה גן: מז ד מיי׳ פ״ב מהלכות נמלות הלי ו טוש״ע ח״מ סימן רעז סעיף יא: ז הו מיי שם הלי א ופי״א מהל' בכורים הלכה טו טום"ע שם סעיף ז וטום"ע י"ד סימן שה סעיף כג נוסעי' כד]: [וסעי' כד]

רבינו גרשום

הבן חייב לפדות את עצמו. דהוי כזר וצריך לפדות עצמו: רבה בר רב הונא אמר איז הבז חייב לפדות עצמו. י , שאביו זכה בפדיונו והוא שאבין זכה בפויזנו והוא יורש נכסי אביו והנכסים פטורין: קא אתינא מכח גברא דלא מצית משתעי דינא בהדיה. דאילו הוה אבא קיים לא מצית למיתבעיה דאי בתוך שלשים אכתי לא איחייב ואי שלשים אכוני לאחרות בואי לאחר שלשים איהו זכה בפדיונו שהרי הוא כהן . הלכך אנא דאתינא מכחיה . פטירנא: לימא ליה קא שטיונא: יינוא ייזו קא אתינא מכח גברא. מכח עובד כוכבים דלא איחייב: שאני הכא מש״ה הוי בכור לכהן דעובד כוכבים לית ליה חייס דאין אב לעובד כוכבים: ליזיל לגבי האי לידחייה. דבנים של ראשון מצו מדחו ליה ולמימר ליה דשל אחרון הוית ובניו של אחרון מצי אמרו ליה בן של . ראשוז הוית: א״ר ירמיה. . ניז ודאי האי מצי למידחייה אין וו אי האי מצי למידוזייה אלא לא נצרכה למיתני אלא לבא אחריו וה״ק איהו ספק בז תשעה לראשוז ספק בז בן ונשעה לו אשון טפק בן ז' לאחרון ודאי בכור לכהן הוא דפטר רחם הוא. (והוא) והבא אחריו אינו בכור לא לוחלה דמצי אחי למידחייה ולא לכהן [דאינו פטר רחם]: ואמאי אינו בכור לנחלה לא זה ולא זה וליכתבו הרשאה להדדי האי להאי וליתבעוה לאחיה ממה נפשך דאי בכור אנא . הבו לי חלק בכורה. ואי לאו הבו לי חלק בכורה. ואילאו בכור אנא דאנא בריה דראשון הבו לי בשביל אחי הבא אחרי שהרי הירשני לקבל ואידך נמי לימא הכי: וכי תימא מתניתין דקתני ואינו בכור לנחלה שלא ואינו בכוד לנותוו שלא בהרשאה קא מיירי. והא מוקמינן לה מתניתין לקמן דקתני אם לכהן אחר נתנו יחזיר להן חמש סלעים משום דבאין עליו בהרשאה:מסייעאליהלרבי ינאי. דהכא לא הוכרו מעולם האי ספק להכי אין כותבין הרשאה: מלא . ננינים. גוונים סרוחים. דלא הוי מרוכח לוולד: והמפלח יום ארבעים. דאכתי לא איגמרא צורה: וילדו לו. דרך לידה בעינן ויוצא דופן לא הוי לידה: בכור לדבר אחד. לרחמים גרידא: תלד.

ואם נקבה תלד לרבות יוצא

הבן חייב לפרות את עצמו. דהא לא זכה האב נפדיונו אלא חייב הבן לפדות עלמו אע"ג דליכא חיובא באב וכן מתני' דתנן נחגיירה מעוברת נשתחררה מעוברת ^{טוזט)} (כשר) ותימה דבפ"ק דקדושין (דף כע.) יווי) גמרינן ממלות הבן על האב דדרשינן תפדה תפדה אשה

שאין אחרים מלווין לפדותה אינה מלווה לפדות עלמה וה"נ האי בן שאין אחרים מלווין לפדותו לא יהא חייב לפדות עלמו וי"ל דלא דמי האי בן לאשה דלא שייך בה בשום אב פדיון כלל אבל הכא אם היה לו אב ישראל היה חייב לפדותו: ראשון לנחלה לא וילדו לו בעינן. משמע דמלשון לידה גמר וקשה דבנדה [ריש] פרק יולא דופן (דף מ.) י (ברישי׳) מפרש דאין יושבין עליו ימי

מתוך פירוש הקונטרם טומאה וימי טהרה משום דכתיב אשה כי תזריע וילדה זכר עד שתלד ממהום ים שמורעת אבל מלשון לידה לא יש אלא יש לפרש דגמר הכא לידה ולידהן מהתם ור"ש דהכא לטעמיה כדאמר בסמוך דמרבי התם יולא דופן (שם) מתלד דיושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה וא"ת דהתם קאמר דמודה ר"ש לענין קדשים שאינו קדוש דגמר מבכור דכתיב ביה פטר רחם ופריך וליגמר לידה לידה מאדם דמרבינן יולא דופן מתלד שכן פשוט קדוש זכר במתנות ומשני מבכור אית לן למילף דנפישין שכן אמו בהמות קדשים פגול נותר וטמא והשתא הכא נמי נילף מבכור בהמה שכן בכור מבכור וי"ל דאינך נפישי שכן אדם מאדם ואינם קדושים ולא שייך בהם פגול נותר וטמא ובכור אדם דכהונה דכתיב ביה פטר רחם לא מצי ר"ש למילף ט מבכור לנחלה דגבי בכור אדם דפטר רחם לא כתיב לידה: וילדו לו בעינן. מימה כיון דדרשינן ק קרא בבכור א"כ בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קכו.) דדרשינן טומטום שנקרע ונמלא זכר דאינו ממעט בחלק בכורה דאמר קרא וילדו לו בנים עד שיהא לאו בן משעת לידה והאי דאינו נוטל פי שנים דריש מי מוהיה הבכור עד שיהא בן משעת הווייה וכן בפ׳ מי שמת (שם דף קמב:) דרשינן בן שנולד לחחר מיתת אביו דאינו ממעט מחלק בכורה מדכתיב וילדו לו והא דאינו גוטל פי שנים דריש מדכתיב יכיר ואמאי כולהו מילתא תיפוק ליה מוילדו לו כיון דמוקמינן ליה בבכור וי"ל דאי לאו דכתיבי יכן תרי קראי הוה מוקמינן ליה דוקא בבכור לם דאינו נוטל פי שנים דהיה מסתבר י לאוקמי טפי בבכור שלא יטול חלק בבכורה מלהעמידו בפשוט שלא ימעט בחלק בכורה תדע דביולא דופן דליכא

תרי קראי דרשינן ליה לענין דאינו נוטל פי שנים ולא דרשינן ליה לומר דאינו ממעט: בבוד לדבר אחד הוי בבור. וא"ת מהאי טעמא גופיה לח דהיולא דופן בכור לחמש סלעים ואע"ג דכתיב ביה פטר רחם כדאשכחן בסוף פ' שני (לעיל יט.) דתנן יולא דופן והבא אחריו ר' טרפון אומר שניהם ירעו עד שיסתאבו ומפרש בגמ׳ דמספהא ליה בכור דסברת ר"ש חלוקה מר" טרפון ואע"ג דהבא אחריו פשיט ליה טפי דהוי בכור כהן מר׳ טרפון מ״מ יולא דופן גרע ליה וממעט ליה מפטר רחם:

לדבר אחד אי הוי בכור אי לאו ואע"ג דהתם נמי כתיב פטר רחם י"ל

בן חלל. כישראל דמי וחייב בבכורה: לאחר שלשים. זו ישנו במלות פדייה דכתיב (במדבר יח) ופדויו מבן חדש: שהרי זכה אביו בפדיונו. דאי נמי יהיב (ליה) האב הוה מפריש ליה ושקיל ליה לנפשיה דהא כהן הוא וכיון דוכה האב בפדיונו מורישו לבנו עם שאר נכסיו: לא

וכה האב. דהא לא איחייב אב מעולם אלא יו בן נתחייב לאחר מיתת אביו ואיחייב עו ליה למיתביה לכהן אחר: דחמר ליה. האי חלל לכהן אתינא מכח גברא כהן דלא מלית אישתעויי דינא בהדיה שאם היה אביו פודה אותו היה נוטל הפדיון לעלמו: נחגיירה מעוברת. ולא ילדה עדיין מעולם אותו וולד בכור לכהן: אמאי לימא ליה אחינא מכח גברא. דלא ליית דינא: דלים ליה חיים. לגבי ישראל לית ליה שום יחם ואין זה בא מכחו דכקטן שנולד דמי: לא נלרכת. מתני׳ דהתני אינו בכור לנחלה אלא (ג) מההוא שבא אחריו אלאה) איהו לא שקיל מידי דבנו הראשון אומר לו לא בן ראשון אתה וכן בנו האחרון אומר לו יו וו : והכי האמר בכור לכהן. הוי האי ספק ממה נפשך (ד) דהאי פטר רחם הוא וחייב לפדות את עלמו והבא אחריו (מבני) השני אינו בכור לנחלה דאמרין ליה אחיו אותו ספק בן אבינו הוא ואתה אינך בכור: ולכתבו הרשתה זה לוה. הספק והבח חחריו יכתוב אחד הרשאה לחבירו על חלקו וילך ויתבע יא לו הבכורה ממה נפשך אם אני בכור תנו לי בשביל עלמי ואם אחי בכור מנו לי בשביל אחי דהא או הספק או הבא אחריו ים בכור: וכי סימה מסני׳ שלה בהרשהה. מיירי והכי קאמר אם לא כתבו (ה) הרשאות אין כאן בכור לנחלה: הא מוקמינן ליה לקמן דבהרשחה קמיירי. (ו) דחמר ומח:ן אמר שמואל בבא בהרשאה אלא ודאי הרשאה לא מהניא כלל הכא: מסייע ליה לרבי ינאי דאמר הוכרו ולבסוף נתערבו. כגון שתי נשים של שני אנשים שהוכרו וולדותיהן ואחר כך נתערבו ועכשיו כשהן באין כולן לירש דוחין אותן אחיהם דלכל אחד אמרי לאו אחינו אחה:

כותבין הרשחה זה לוה. החחד לחבירו על חלקו בנכסי אביו ובעל ההרשאה בא אצל יורשי שני האבות ואומר לכל אחד אם אחיכם אני תנו לי ואם זה אחיכם תנו לי חלקו וכן לבני השני. אבל לא הוכרו מעולם אין כותבין דלא היתה להם זכיה מעולם בנכסי שוחביון ומתני׳ נמי בדלא הוכרו מעולם דמעולם לא נודע איזה בכור ולא זכה אחד מהם בחזקת בכורה. הא דרבי ינאי בב"ב ביש נוחלין (דף קמו.): בותבר' שפיר. עור הולד ממש: גנינים. גוונים:

ים וחגבים. לאו וולד נינהו. וטעמא מפרש במס' נדה בהמפלת חתיכה (דף כב:) שלא נאמרה בהן ילירה כלגבי אדם: ליום ארבעים. שנתעברה דמיא בעלמא הוא עד דמטי למחר דמ' יום הוי ילירת הוולד: יולא דופן והבא אחריו. דרך רחם שניהן אינן בכור וטעמא מפרש בגמרא: גבו' וילדו לו ידו בעינן. דרך לידה: בכור לדבר אחד. כגון זה שהוא בכור לרחמים ואינו בכור לוולדות דהא היה לו ולד שח זכר קודם לו: לטעמיה דאמר. במס' נדה פ' יולא דופן (מ.) ואם נקבה תלדח לרבות יולא דופן דהוי לידה מעליא ויושבת עליו ימי טומאה וטהרה הלכך גבי וילדו לו נמי לידה מעליא חשיב ליה דגמרינן מהתם: בכור לדבר אחד. כגון שני דהוי בכור לרחמים הוי בכור לכהן אבל ראשון אע"ג דבכור לדבר אחד הוא דהא הוי בכור לוולדות ולזכרים אפ"ה לא הוי בכור דבפטר רחם תלא רחמנא:

מחווי

 לקמן מט.], ב' ב"ב קכו.,
לעיליט.], ד' [נדה מ.וטכר
ב' ב' מו מו.],
ב' מו.], ו) הכי וה"ק והד"א ל"ק, 1) ל"ק, ח) [ויקרא יב], ט) כו' ותימה ל"ק, י) נ"א גבי מלות הבן נ״ק, ל) נ״ק מ״ז, ל) לבכור נ״ק, מ) [שם קכו:], נ) טפי לאוקמי בבכור נ״ק,

חורה אור השלח

 בִּי תִהְיֶין לְאִישׁ שְׁתֵּי נְשִׁים דָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׁנוּאָה וְיָלְדוּ לוֹ וְהָאַחַת שְׁנוּאָה וְיָלְדוּ לוֹ בָנִים הָאַהוּבָה וֹהְשְׁנוּאָה ּבָּה יְּטְנִיאָה: שְׁנִיאָה: וְנְהָיוּה וֹתְבֶּן וַתְּבְּחוּה לִשְּׁנִיאָה: דברים כא טו 2. קַדְּשׁ לִי כְל בְּבוֹר פָּטֶר בָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבִּהַמָה לִי הוּא:

שמות יג ב 3. בִּי אֶת הַבְּכֹר בָּן הַשְׁנוּאָה יָבִּיר לְּתֶת לוֹ בִּי שְׁנִים בְּכֹל אֲשֶׁר יִמְּצֵא לוֹ בִּי הוּא רַאשִׁית אנוֹ לוֹ משפט הבכרה:

יַּשְׁבֶעִים בְּנֶבְּיוֹ וְנַצֵּוֹ וְשְׁשִׁים יוֹם יְשְׁשָׁת יְמִים תֵּשַׁב עַל דְמֵי וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשַׁב עַל דְמֵי ויקרא יב ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא זכה אביו בפדיונו: (ב) שם דלית ליה בי יובו לט שב לפת פיס חיים איתמר אר"ש בן יאסיניא: (ג) רש"י ד"ה לא נגרכא וכו' אלא לההוא שבא ננרכת וכר תנת לההוא שנת אחריו אבל איהו לא שקיל מידי דבני הראשון אומרים לו לא בן ראשון אתה וכן בני לו לו לן לושון מומי זכן בני בני האחרון אומרים לו לא בן אחרון אתה המ"ד: (ד) ד"ה והכי קאמר וכו' ממ"ל דהא פטר: (ה) ד"ה וכי מימא וכו' לא כמבו הרשאה לין: (ו) ד"ה הל מוהמינו וכו' המייכי

שימה מקובצת

אן אין הבן חייב: כן בפדיונו יבה: גן לפדות את עצמו: דן חייס אתמר אמר שמעוז בז יאסינא: כז לפדות שמעון בן אסינא: גון לפוות: את עצמו: ון תיבות ובסוף נתערבו נמחק: ון שלשים שנולד: זן אלא הבן נתחייב: ען תיבת ליה נמחק: ין לו לא בן שני אתה: ילן תיבת לו מחק: יכן אחריו הוי בכור: ה"ד דגים וחגכים: יגן מה״ד דגים וחגבים: ידן לו משמע דרך לידה בעינן: טון תיבת זכר נמחק: מעוברת בכור יון גמרינז מכל מצות ותימה: יון גמרינז מכל מצות וונימה: יון גמרינן מכל מצות הבן על האב דרשינן תפדה: ית] ממקום שהיא מזרעת אבל: יען לא גמר: ס דדרשינן הא קרא: :אן שיהא בכור משעת: לכ] דכתיבי הני קראי הוה: לג] בבכור לומר דאינו: לד] גופיה יהא יוצא דופן: לה] בכור מלר׳ טרפון: